

Rapport 2008:31 R

Högskoleverkets tillsyn Viktigare beslut 2006–2007

Högskoleverket • Luntmakargatan 13 • Box 7851, 103 99 Stockholm
tfn 08-563 085 00 • fax 08-563 085 50 • e-post hsv@hsv.se • www.hsv.se

Högskoleverkets tillsyn
Viktigare beslut 2006–2007

Utgiven av Högskoleverket 2008

Högskoleverkets rapportserie 2008:31 R

ISSN 1400-948X

Innehåll: Högskoleverket, juridiska avdelningen, **Anna Sandström**

Formgivning: Högskoleverkets informationsavdelning

Tryck: Tryckeri, Ort, månad 2008

Tryckt på miljömärkt papper

Innehåll

Förord	5
Antagning	7
Tillträde till sjunde terminen på psykologprogrammet	7
Examination	9
Examination av verksamhetsförlagd utbildning	9
Stödåtgärder vid begränsning av antalet omprov	12
Examination av redan godkända delar av en utbildning	14
Fel i uppgifter vid tentamen samt examinatorns agerande vid en examination	15
Examination och antal tentamenstillfällen vid kurs i kirurgi	16
Allmänt om högskoleutbildning	19
Allvarligt oskickligt beteende av en student vid kontakten med en klient	19
Bristande information vid en nystartad lärarutbildning	21
Obligatorisk närvaro vid en distanskurs	23
Brister i handledningen av en uppsats	24
Nollpoängsmoment	25
Bedömning av en students lämplighet	26
Studentinflytande	27
Samråd med studenterna	27
Avgifter i högskolan	29
Avgift för tryckning av uppsats	29
Utbildning på forskarnivå	31
En provperiod innan antagning till utbildning på forskarnivå	31
En så kallad predoktorand	33
Brister i förfarandet vid tillträde till utbildning på forskarnivå	35
Antagning till utbildning på forskarnivå	37
Principer i regeringsformen	41
Förfarandet vid en anställning	41
En högskola kan neka tillträde till en konferens	43
Rätten att få använda en högskolas lokaler	44
Allmän förvaltningsrätt	47
Lång handläggningstid för examensbevis	47
Det finns inte någon rättighet att få yttra sig i ett ärende om förberedande undersökning angående vetenskaplig ohederlighet	49
Bisysslor	51
En lärares bisyssla	51
Uppdragsutbildning	55
Brister i avtal om uppdragsutbildning	55

Förord

Högskoleverket har som en av sina huvuduppgifter att utöva tillsyn över universitet och högskolor. Syftet är att värna om de enskildas rättigheter genom att kontrollera hur universitet och högskolor följer de lagar och förordningar som gäller för verksamheten.

Högskoleverkets tillsyn bedrivs på olika sätt och utgår till stor del från anmälningar som främst studenter och studentkårer skickar in till verket.

Om det bedöms vara nödvändigt får lärosätena en möjlighet att yttra sig i dessa ärenden. Ärendena avslutas med ett beslut, där verket redovisar sin bedömning av rättsläget och, om det finns anledning, riktar kritik mot det berörda lärosätet. Högskoleverket kan däremot inte ändra ett beslut som ett lärosäte har fattat i ett visst ärende. Det förekommer att Högskoleverket följer upp en anmälan genom ett s.k. uppföljningsbeslut. Tillsynen består i övrigt av allmänna tillsynsbesök hos universitet och högskolor, fördjupade studier och insatser samt andra egeninitierade tillsynsärenden.

Högskoleverket presenterar i denna rapport viktiga beslut som innehåller frågor av allmänt intresse. Besluten har fattats inom ramen för verkets tillsynsverksamhet under åren 2006 och 2007. Det är Högskoleverkets förhoppning att rapporten ska vara till stöd och hjälp för anställda vid lärosätena, studentkårer och inte minst för enskilda studenter.

Besluten är kortade och refereras med tyngdpunkt på verkets bedömning. Författningstext återges endast sparsamt för att underlätta läsbarheten. Besluten i sin helhet finns att läsa på verkets webbplats <www.hsv.se>.

Rapporten är indelad i avsnitt som täcker flera av de frågeställningar som framför allt anmälningarna har aktualiserat.

Högskoleverket har tidigare gett ut fyra rapporter. År 2000 sammanställdes rapporten Högskoleverkets tillsyn Viktigare beslut 1995–1999, år 2002 Högskoleverkets tillsyn Viktigare beslut 2000–2001, år 2004 Högskoleverkets tillsyn Viktigare beslut 2002–2003 och år 2006 Högskoleverkets tillsyn Viktigare beslut 2004–2005.

Eva Westberg
Chefsjurist

Antagning

Tillträde till sjunde terminen på psykologprogrammet

Högskoleverket har uttalat kritik mot Umeå universitet för att universitetet har gett en student ett antagningsbesked utan att dessförinnan ha kontrollerat studentens behörighet.

Bakgrund

En student ifrågasatte i en anmälan till Högskoleverket Umeå universitets agerande i samband med att studenten skulle börja läsa vid den sjunde terminen på psykologprogrammet. Studenten hade först fått ett skriftligt antagningsbesked till den sjunde terminen. Därefter fick studenten ett muntligt besked av universitetet om att hon inte fick påbörja dessa studier.

Universitetet anförde i sitt yttrande till Högskoleverket att det skriftliga antagningsbeskedet hade berott på ett administrativt misstag. Universitetet hade inte uppmärksammat att studenten inte uppfyllde de förkunskapskrav som angetts i kursplanen.

Högskoleverkets bedömning

Ett lärosäte har ansvar för att pröva studenternas behörighet och att obehöriga studenter inte får tillträde till kurser som har vissa förkunskapskrav. Den aktuella kursen var en psykoterapikurs. Vid sådana kurser har institutionen även ett ansvar gentemot de patienter som får terapisaamtal av studenterna. Samtidigt ska studenterna behandlas på ett rättssäkert sätt och studenterna ska kunna lita på och rätta sig efter de besked de får av en högskola.

Det antagningsbesked som studenten fick från universitetet var ett gynnande förvaltningsbeslut. Ett sådant beslut har universitetet endast rätt att ompröva och ändra enligt de förutsättningar som anges i 27 § förvaltningslagen. Högskoleverket konstaterade att universitetet slutligen tog konsekvenser av sitt ursprungliga antagningsbesked och beviljade studenten tillträde till den sjunde terminen, trots att studenten inte hade fått godkänt på tidigare kurser inom psykologprogrammet. Högskoleverket ansåg att det var positivt att universitetet även vidtagit åtgärder för att ge studenten stöd för sina fortsatta studier. Det var dock beklagligt att studenten fått

ett antagningsbesked utan att universitetet dessförinnan hade kontrollerat studentens behörighet. Även om studenten slutligen antogs till den sjunde terminen hade hanteringen av ärendet tagit över ett år. Under denna tid hade studenten inte fått några klara besked angående sin studiesituation. Högskoleverket ansåg att universitetet måste kritiseras för detta.

Beslut 2006-12-11 Anmälan mot Umeå universitet angående psykologpraktik och tillträde till sjunde terminen på psykologprogrammet (reg. nr 31-2836-06)

Studenten begärde härefter skadestånd hos Justitiekanslern (JK). JK ansåg att universitetet gjort sig skyldig till ett skadeståndsgrundande fel genom att inte bevilja studenten tillträde till den sjunde terminen på psykologprogrammet, trots att hon fått ett antagningsbesked som inte var villkorat. JK beslutade att tillerkänna studenten ersättning för viss förmögenhetsskada (se beslut 2007-11-21, dnr 838-06-40).

Examination

Examination av verksamhetsförlagd utbildning

Huvudregeln är att myndigheter ska motivera sina beslut. Det ska inte heller råda något tvivel om vem som är examinator på en kurs. En allmän handling som får lämnas ut ska på begäran genast eller så snart det är möjligt på stället och utan avgift tillhandahållas den som önskar ta del av handlingen. En myndighets beslut att vägra lämna ut en handling kan överklagas. Förutsättningen är dock att myndigheten har fattat ett avslagsbeslut i skriftlig form. Den som begärt, men inte fått se, en handling har rätt att få ett sådant beslut.

Bakgrund

En student anmälde Karolinska institutet (KI) för KI:s agerande under hennes praktik på sjuksköterskeprogrammet. Studenten anmärkte på bedömningen av hennes prestationer under den verksamhetsförlagda utbildningen. Studenten ifrågasatte även att avslaget på hennes ansökan om placering i Stockholm inte hade motiverats och att hon först inte fick ta del av bedömningsunderlagen som låg till grund för betyget.

Studenten hade sökt och blivit antagen till sjuksköterskeprogrammet med Norrtälje som studieort. Hon ansökte inför den tredje terminen – på ett förtryckt formulär – om en individanpassad praktikplacering. KI hade på ansökningsformuläret kryssat för rutan ”Beviljas ej”. När KI prövade ärendet på nytt hade samma besked åter antecknats på formuläret.

Högskoleverkets bedömning

Beslut om betyg får inte överklagas, vilket framgår av 12 kap. högskoleförordningen. Därmed får inte Högskoleverket eller någon annan myndighet överpröva en examinatorns beslut eller ha synpunkter på de bedömningar som görs av en students prestationer. Verket kan däremot ha synpunkter på den formella hanteringen av examinationen. Högskoleverket hade således enbart att bedöma om KI vid sin handläggning av ärendet hade följt gällande bestämmelser, beaktat kravet på rättssäkerhet och i övrigt förfarit på ett lämpligt sätt.

Bedömningen av studentens prestationer

Högskoleverket konstaterade att det fanns brister i den kursplan som var aktuell för studenten avseende hur bedömningen av studenternas prestationer på den verksamhetsförlagda utbildningen skulle gå till. Av utredningen framgick även att det funnits brister i den formella handläggningen, bland annat var den ansvariga läraren inte utsedd till examinator.

I övrigt fann Högskoleverket inte skäl att anmärka mot hur KI:s hanterat bedömningen av studentens prestationer på den verksamhetsförlagda utbildningen. Verket utgick från att KI genomförde den översyn av examinationsförfarandet som KI utlovat i sitt yttrande till Högskoleverket.

Motivering av beslut

Med anledning av att KI inte hade motiverat sitt avslagsbeslut hänvisade Högskoleverket till bestämmelserna i 20 § förvaltningslagen om myndigheternas motiveringsskyldighet. Av paragrafen framgår att ett beslut varigenom en myndighet avgör ett ärende ska innehålla de skäl som har bestämt utgången, om ärendet avser myndighetsutövning mot någon enskild. Från motiveringsskyldighet finns vissa i paragrafen uppräknade undantag. Skälen kan utelämnas helt eller delvis bland annat om beslutet rör tjänstetillsättning, antagning för frivillig utbildning, betygssättning, tilldelning av forskningsbidrag eller något jämförbart. Har skälen utelämnats bör myndigheten på begäran av den som är part om möjligt upplysa denne om skälen i efterhand.

Huvudregeln är således att myndigheter ska motivera sina beslut. På så sätt skapas garantier för att myndigheterna gör en omsorgsfull, saklig och objektiv prövning. Den enskilde får också möjlighet att kontrollera att besluten grundar sig på enbart sakliga överväganden.

Placering av verksamhetsförlagd utbildning får anses innefatta myndighetsutövning i förvaltningslagens mening. Enligt Högskoleverkets bedömning är inte något av de uppräknade skälen för att göra undantag från huvudregeln tillämpliga på avslagsbeslut om placering av verksamhetsförlagd utbildning. KI borde därför ha angett de skäl som beslutet grundades på.

Utlämnande av allmänna handlingar

KI har i sitt yttrande till Högskoleverket beklagat att studenten först inte fick bedömningsunderlagen. KI angav även att underlagen i framtiden ska arkiveras och lämnas ut vid förfrågan.

Grundläggande regler om allmänna handlingars offentlighet finns i 2 kap. tryckfrihetsförordningen (TF). Kapitlet reglerar även frågan om ut-

lämnande av allmänna handlingar. En allmän handling som får lämnas ut – som alltså inte omfattas av någon sekretessbestämmelse – ska på begäran genast, eller så snart det är möjligt, på stället och utan avgift tillhandahållas den som önskar ta del av handlingen. Av 15 kap. 6 § andra stycket sekretesslagen framgår bland annat att om en framställning inte kan tillmötesgåas fullt ut, ska den som begär att få ut handlingen underrättas om detta. Den sökande ska även underrättas om att han eller hon kan begära att frågan hänskjuts till myndigheten och att ett formellt beslut av myndigheten krävs för att ett avgörande ska kunna överklagas. Rätten att få ett sådant formellt beslut tillkommer sökanden oavsett grunden för avslaget.

Utöver reglerna i tryckfrihetsförordningen om utlämnande av allmänna handlingar finns det i 16 § i förvaltningslagen en bestämmelse om partsinsyn. En sökande, klagande eller annan part har rätt att ta del av det som har tillförts ärendet, om detta avser myndighetsutövning mot någon enskild. Rätten att ta del av uppgifter gäller med de begränsningar som följer av 14 kap. 5 § sekretesslagen. Reglerna om partsinsyn omfattar även handlingar som inte nått det stadium i handläggningen då de blir att anse som allmänna handlingar. De omfattar även utredningsmaterial. Det finns i detta fall inte något krav på att framställningen ska behandlas genast eller någon möjlighet till ett formellt avslagsbeslut. Vilket regelsystem som ska tillämpas får avgöras utifrån den framställning som den enskilde har gjort. Vid oklarheter ska myndigheten försöka ta reda på vad som avses. Om det inte går att utreda får en begäran anses innefatta ett önskemål om att få ta del av allmän handling (se Justitieombudsmannens beslut 2005-02-28, dnr 2015-2004).

Högskoleverket konstaterade att KI:s handläggning i detta avseende hade varit bristfällig. KI kunde därför inte undgå kritik för att studentens begäran om att få bedömningsunderlagen inte handlagts i enlighet med gällande bestämmelser.

Beslut 2006-05-12 Examination av verksamhetsförlagd utbildning (reg. nr 31-3254-05)

Stödåtgärder vid begränsning av antalet omprov

Högskoleverket har funnit att en ändring av en students studiegång kan anses vara en stödåtgärd. En förutsättning är dock att studenten har blivit informerad om samt förstått och samtyckt till åtgärden.

Bakgrund

En person ifrågasatte i en anmälan till Högskoleverket Linköpings universitets agerande i samband med ett ärende om tillgodoräknande. En student hade börjat sina studier på läkarprogrammets sjätte termin. Hon hade fått tillgodoräkna sig fem terminer såsom motsvarande åtta terminer av utbildning från sina läkarstudier i Guatemala. Efter att studenten blivit underkänd fyra gånger på ett teoretiskt prov och för att hon inte skulle ”spärras ut” från läkarutbildningen där antalet tentamenstillfällen var begränsat till fem, beslutade universitetet om en individuell studieplan för studenten. Enligt studieplanen skulle studenten under vårterminen 2005 studera på den tredje terminen och under höstterminen 2005 studera på den fjärde terminen.

Högskoleverkets bedömning

Det finns inte några bestämmelser om stödåtgärder i högskoleförfattningarna. Att vägra en student fler provtillfällen på en kurs innebär normalt att studenten måste avbryta sin utbildning. I Högskoleverkets rapport *Rätts-säker examination* (1998:39 R) understryker verket därför att lärosätena bör erbjuda studenter stödåtgärder för att i möjligaste mån förhindra att de på grund av begränsning av antalet provtillfällen tvingas att avbryta sin utbildning. Vidare anser verket att det är viktigt att det finns rutiner för att ”fånga upp” de studenter som riskerar att förlora sin rätt att delta på en viss kurs.

Studenten hade som stödjande åtgärder erbjudits att få stödundervisning, delta i skivastuga och flyttas ner i studierna till den tredje terminen för att kunna klara av studiesituationen. Frågan var om en sådan ändring av studie-gången, som att flyttas ner flera terminer, kunde anses vara en stödåtgärd.

Enligt Högskoleverkets mening var förutsättningen för att en åtgärd kan anses utgöra ett stöd att studenten har blivit informerad om samt förstått och samtyckt till åtgärden. Det gäller även en möjlighet, som i detta fall, att få läsa de terminer som man tidigare har fått tillgodoräkna sig. Ställningstagandet ska ses mot bakgrund av att alternativet till en sådan åtgärd är att studenten vid ett eventuellt underkännande riskerar att få avbryta studierna helt.

Universitetet hade självt gjort reflektionen att anmälan tydde på att studenten inte var helt införstådd med vad som gällde. Höskoleverket ansåg även att det hade varit lämpligt att universitetet på ett tidigare stadium hade dokumenterat beslutet om en individuell studieplan. En skriftlig underrättelse till studenten med information om begräsning av antalet tentamenstillfällen och konsekvenserna av detta skulle även ha kunnat minimera risken för missförstånd.

Höskoleverket fann att Linköpings universitet vidtagit flera åtgärder i sitt försök att stödja studenten att klara av studierna på läkarprogrammet. Det hade vidare inte framkommit att universitetet vid sin handläggning av ärendet brutit mot några bestämmelser.

Beslut 2006-05-31 Studier vid läkarutbildningen vid Linköpings universitet (reg. nr 31-2840-05)

Examination av redan godkända delar av en utbildning

Högskoleverket har ansett att ett universitets krav på en student som haft ett studieuppehåll rimmade illa med högskolelagens krav om effektivt resursutnyttjande.

Bakgrund

En student hade haft studieuppehåll från läkarprogrammet vid Linköpings universitet under ett år. När studenten kom tillbaka hade utbildningen förändrats. Universitetet krävde därför att studenten skulle göra en terminstentamen som innebar att hon skulle tvingas tentera om sådant hon redan klarat i en tentamen före sitt studieuppehåll. Ledningen för utbildningen hade hänvisat till att det enbart fanns terminstentamina och att det inte gjordes några separata tentamina.

Högskoleverkets bedömning

Högskoleverket ansåg att universitetets krav rimmade illa med högskolelagens krav på effektivt resursutnyttjande. Universitetet borde i stället ha utformat åtgärderna för studenten på ett sådant sätt att hon i största möjliga utsträckning inte hade behövt examineras på redan godkända delar av utbildningen. Högskoleverket påpekade även att universitetet bör beakta att Överklagandenämnden för högskolan (ÖNH) har ansett att högskoleförordningens bestämmelser om tillgodoräknande under vissa omständigheter även är tillämpliga på kurser inom ett lärosäte.

Beslut 2006-06-27 Tentamen på läkarprogrammet vid Linköpings universitet (reg. nr 31-4372-05)

Fel i uppgifter vid tentamen samt examinatorns agerande vid en examination

Högskoleverket har ansett att ett skriftligt prov som innehöll flera fel inte kunde utgöra ett giltigt tentamenstillfälle eftersom studenten inte fått möjlighet att lösa de rättade uppgifterna.

Bakgrund

En student vid Kungliga tekniska högskolan (KTH) framförde i en anmälan till Högskoleverket klagomål på hur en skriftlig tentamen gått till vid KTH. När det hade gått en timme på den aktuella tentamen fick studenterna information om att en av de fem uppgifterna som ingick i tentamen var felaktig. Några studenter hade uppmärksammat examinatoren på detta och examinatoren skickade ut en rättelse. Studenten fann det dock omöjligt att lösa uppgiften och lämnade in en blank tentamen och lämnade skrivsalen. När han kom ut från skrivsalen kom examinatoren rusande till skrivsalen med en helt ny version av tentamen. I den nya versionen var fyra av de fem uppgifterna rättade. Studenten nekades dock tillträde till skrivsalen och han fick senare underkänt på tentamen. Studenten ville som kompensation få godkänt på kursen.

KTH anförde i sitt yttrande till Högskoleverket att som kompensation till studenterna hade betygsgränserna justerats och tiden förlängts för tentamen. KTH kunde dock inte tillmötesgå studentens begäran om att få godkänt på kursen eftersom det då krävts att studenten hade genomfört tentamen i fråga.

Högskoleverkets bedömning

Högskoleverket delade KTH:s bedömning att det inte finns något rättsligt stöd för att ge studenten betyget godkänt som kompensation för det inträffade. Högskoleverket ansåg emellertid att examinationen inte kunde anses utgöra ett giltigt tentamenstillfälle eftersom studenten inte hade fått möjlighet att lösa de rättade uppgifterna. Det fanns därför inte något underlag för KTH att ge studenten underkänt och studenten skulle inte ha fått något betyg för den inlämnade tentamen. Högskoleverket riktade därför kritik mot KTH och förutsatte att universitetet löste den uppkomna situationen i samråd med studenten.

Beslut 2007-10-01 Anmälan mot Kungliga tekniska högskolan angående en examination (reg. nr 31-1481-07)

Examination och antal tentamenstillfällen vid kurs i kirurgi

Högskoleverket har ansett att en student har rätt till fem tentamenstillfällen i enlighet med kursplanens föreskrifter. Universitetet kunde därför inte begränsa en students möjlighet att göra ett prov färre än fem gånger.

Bakgrund

En student klagade till Högskoleverket på att Göteborgs universitet inte gav honom möjlighet att fortsätta sina studier på en kurs i kirurgi sedan han hade blivit underkänd i det avslutande muntliga förhöret med dess praktiska patientprov.

Göteborgs universitet anförde i sitt yttrande till Högskoleverket bland annat följande. Studenten gick tillsammans med två andra studenter kursen i kirurgi som en fristående kurs. Den avslutande muntliga examinationen skulle bygga på klinisk undersökning och diskussion av ett verkligt patientfall. Detta är en tentamensform som kräver mycket tid och därför inte kan erbjudas till alla studenter. Däremot är den så nära verkligheten man kan komma och den leder i regel till en mer avslappnad tentamenssituation. Universitetet beslutade efter diskussion med kansli- och utbildningschefen att begränsa antalet examinationstillfällen till två i kombination med möjligheten att gå om kursen för dessa studenter. Beslutet fattades på grund av de stora resurser som på detta sätt togs i anspråk för att möjliggöra för studenterna att klara examinationen.

Högskoleverkets bedömning

Enligt 6 kap 11 a § högskoleförordningen ska en högskola om den begränsar det antal tillfällen som en student får genomgå prov för att få godkänt resultat på en kurs eller del av kurs, bestämma antalet tillfällen till minst fem. Antalet praktikperioder eller motsvarande utbildningsperioder ska bestämmas till minst två.

Av regelsamlingen för studier vid Göteborgs universitet framgick att en fakultetsnämnd eller motsvarande fick besluta om begränsning av antalet examinations- respektive praktiktillfällen för godkänt betyg utifrån kostnads- och/eller resursmässiga skäl. Av kursplanen för kursen i kirurgi framgick att antalet tillfällen att genomgå prov (tentamen) på kursen begränsats till högst fem.

Enligt högskoleförordningen finns det möjlighet för lärosätena att begränsa antalet tillfällen för prov och praktik. Göteborgs universitet har hänvisat till dessa regler i sin egen regelsamling. Av högskoleförordningens

bestämmelser framgår att sådana begränsningar ska anges i kursplanerna. Av kursplanen för kirurgi framgick även att antalet tentamenstillfällen var begränsat till fem.

Göteborgs universitet motiverade sitt beslut med att det är mycket resurs- och kostnadskrävande att ge dessa muntliga examinationer. Universitetet hänvisade till möjligheten att begränsa antalet praktiktillfällen eller motsvarande till två i universitetets centrala regler. Universitetet tycktes bygga sitt resonemang på att den muntliga tentamen är att jämföras med praktik eftersom det är fråga om en praktisk bedömning av en patient. Det kunde enligt Högskoleverkets mening ifrågasättas om det muntliga provet var att jämföras med en utbildningsperiod som motsvarar praktik. Oavsett hur det förhöll sig med den saken hade universitetet inte gjort någon särskild begränsning av antalet praktiktillfällen i kursplanen för kursen i kirurgi. Av kursplanen framgick endast att antalet tentamenstillfällen var begränsat till fem. Det saknades därför stöd för att begränsa studentens möjlighet att göra provet färre än fem gånger.

Göteborgs universitet kunde inte undgå kritik för att, i strid mot kursplanen, ha begränsat studentens rätt att genomgå prov till två tillfällen. Högskoleverket förutsatte att studenten skulle beredas tillfälle att genomföra den muntliga tentamen i enlighet med kursplanens föreskrifter.

Beslut 2007-10-08 Examination och antal tentamenstillfällen vid kurs i kirurgi, Göteborgs universitet (reg. nr 31-4805-06)

Vid tiden för beslutet fanns bestämmelsen i högskoleförordningen i den paragraf som framgår av referatet. Nya bestämmelser och ändringar i högskoleförordningen trädde emellertid i kraft för utbildningar som påbörjats efter den 1 juli 2007. I detta fall innebär förändringarna ingen ändring i sak. 6 kap. 11 a § högskoleförordningen har nu ersatts av 6 kap. 21 § högskoleförordningen.

Allmänt om högskoleutbildning

Allvarligt oskickligt beteende av en student vid kontakten med en klient

Högskoleverket har kritiserat Stockholms universitet för otillräcklig reglering i en kursplan av förutsättningarna för hanteringen av en student som tvingats avbryta en kurs.

Bakgrund

En student anmälde till Högskoleverket att han blivit felaktigt behandlad i samband med kursen handledd psykoterapi inom psykologprogrammet vid Stockholms universitet. Kursen löpte över tre terminer och innebar att studenten skulle behandla två, tre klienter utan att handledaren var närvarande. Varje session med en klient skulle spelas in på band och lämnas till handledaren.

Kursen skulle enligt kursplanen inte ”rapporteras förrän allt är klart”. I riktlinjer klargjordes att examinationen skulle göras preliminärt i slutet av termin åtta respektive termin nio, och definitivt i slutet av termin tio.

I början av termin nio underkändes studenten på hela kursen med hänvisning till att han visat allvarligt oskickligt beteende i kontakten med en klient.

Stockholms universitet anförde i sitt yttrande till Högskoleverket att den pågående behandlingen måste avbrytas för att skydda klienten. Studenten fick inte återuppta studierna på kursen innan han visat att han hade vissa kunskaper och färdigheter.

Högskoleverkets bedömning

Högskoleverket konstaterade att det inte fanns något stöd i kursplanen för att underkänna studenten redan efter den första terminen av de totalt tre terminer som kursen löpte över. Men mot bakgrund av den bedömning som gjordes om riskerna för att klienten skulle kunna ta skada om kontakten hade fortsatt, fann verket inte skäl att kritisera examinatorns agerande. Verket påpekade att det var nödvändigt att institutionen tydligt reglerade i kursplanen hur denna och liknande situationer ska hanteras för att studenterna i fortsättning ska behandlas på ett rättssäkert sätt.

Vad gällde de krav som universitetet ställde för att studenten skulle få återuppta studierna på kursen, konstaterade Högskoleverket att kursplanen inte innehöll några regler om detta. Däremot tydliggjordes det i ett annat dokument att en handledare kunde kräva att en student fullgjorde kompletteringsuppgifter om den studenten hade stora brister i sådant som hade ingått tidigare i utbildningen. Verket framhöll att denna regel, och den ytterligare reglering som kunde behövas, borde finnas i kursplanen.

Avslutningsvis konstaterade Högskoleverket att Stockholms universitet inte kunde undgå kritik för den otillräckliga regleringen i kursplanen. Verket upplyste om att verket under år 2007 avsåg att utreda hur lärosäten med relevanta utbildningar utformat regler för att hantera fall som detta.

Beslut 2006-11-22 Anmälan mot Stockholms universitet angående behandlingen av en student på psykologprogrammet (reg. nr 31-2772-05)

Högskoleverket har i december 2007 publicerat rapporten *Rättssäkerheten när en högskola avbryter en students praktik* (2007:58 R).

Bristande information vid en nystartad lärarutbildning

Högskoleverket har ansett att studenter fått börja en utbildning som inte var färdigplanerad. Förutsättningarna för utbildningen förändrades utan att detta framgick av utbildnings- och kursplanerna.

Bakgrund

Ett antal studenter framförde klagomål mot en nystartad lärarutbildning vid Södertörns högskola. Efter ett år på utbildningen blev de kallade till ett krismöte där de informerades om att en av de inriktningar som de senare ville läsa inom utbildningen eventuellt inte skulle komma att ges på grund av ekonomiska problem. De fick senare läsa denna inriktning vid ett annat lärosäte. Vidare hade en annan inriktning lagts ned utan deras vetskap. De hade blivit tvungna att läsa kurser vid andra lärosäten för att kompensera de kurser som lagts ned vid högskolan. Studenterna ansåg att de har sökt till ett lärarprogram som inte fanns.

Södertörns högskola anförde i sitt yttrande till Högskoleverket att dessa studenter hade börjat studera på den första terminen på den förnyade lärarutbildningen under hösten 2003. De studenter som hade antagits till en första inriktning fick läsa denna inriktning. Vissa kurser förändrades allt eftersom och förändringarna hade gjorts med hänsyn till de önskemål som studenterna framfört. Högskolan ansåg att information om förändringarna hade getts till studenterna, men medgav att den inte hade kommunicerats på ett bra sätt. Högskolan beklagade detta.

Högskoleverkets bedömning

Högskoleverket konstaterade att det inte fanns några fastställda kursplaner för de inriktningar som studenterna valt när studenterna påbörjade utbildningen. En av inriktningarna lades ner redan år 2003, men utbildningsplanen ändrades inte angående denna uppgift förrän år 2005. Utbildnings- och kursplaner utgör rättsliga dokument som ska ge studenterna information om vad som gäller för utbildningen. Det är en allvarlig brist att kursplaner inte är fastställda när en utbildning startar och att en utbildningsplan inte innehåller korrekta uppgifter om utbildningen. Dessa brister hade medfört att studenterna inte kunnat få viktig information om utbildningen och därmed inte kunnat planera sina studier.

Högskoleverket konstaterade vidare att verket inte kan ha synpunkter på att en kurs förändras. En högskola bör dock beakta de synpunkter som studenterna för fram angående utbildningen. Det är viktigt att en högskola

noga informerar de studenter som sökt till en utbildning om en kurs som ingår i utbildningen kommer att ges vid en annan tidpunkt eller förändras. Högskolan har även ett ansvar för att analysera konsekvenserna av eventuella ändringar av utbildningen och för att införa dessa ändringar i utbildnings- och kursplaner.

Sammantaget fann Höskoleverket att högskolan hade låtit studenterna påbörja en utbildning som inte var färdigplanerad och att studenternas rätts-säkerhet hade eftersatts. Höskoleverket riktade därför kritik mot Södertörns högskola.

Beslut 2006-II-23 Anmälan mot Södertörns högskola angående en nystartad lärarutbildning (reg. nr 31-4988-05)

Obligatorisk närvaro vid en distanskurs

Högskoleverket har funnit att en student borde ha blivit informerad om att utbildningen inte var en renodlad distansutbildning.

Bakgrund

En student anmälde till Högskoleverket att hon inte hade blivit informerad om att det skulle vara en obligatorisk sammankomst på en distanskurs. Hon hade innan hon sökt till kursen tagit kontakt med kurssekreteraren och fått uppgift om att det inte skulle finnas några obligatoriska sammankomster under kursen. Hon fick senare information om att det skulle komma att hållas fem sammankomster varav en var obligatorisk.

Mittuniversitetet anförde i sitt yttrande till Högskoleverket att det i kursen ingår en obligatorisk hemtentamen där studenten fick tentamen skickad till sig per e-post och sedan skulle studenten skicka svaret inom fem timmar till examinatorn. Det anges i studiehandledningen att examinationen är obligatorisk. Detta innebär dock inte att studenterna måste åka till Mittuniversitetet för att delta i examinationen, men däremot krävs det att studenterna genomför en hemtentamen för att kunna få ut betyg. I de fall då en skriftlig tentamen ges erbjuds studenterna att genomföra tentamen på lärosäten eller lärcentra i närheten av vistelseorten. Studenten måste således delta i den obligatoriska tentamen, men studenten behöver inte fysiskt befinna sig vid Mittuniversitetet för att kunna examineras.

Högskoleverkets bedömning

Högskoleverket konstaterade att det av kursplanen inte framgick hur tentamen skulle ske eller hur många sammankomster som var obligatoriska. I kurskatalogen på Mittuniversitetets webbplats angavs att tre sammankomster var obligatoriska. I ett välkomstbrev som skickats till studenterna angavs att ingen av sammankomsterna var obligatorisk, men att kursen var upplagd som en kombination av närutbildning och distansutbildning. Högskoleverket ansåg att när studenten tog kontakt med universitetet borde hon ha blivit informerad om att det inte var en renodlad distansutbildning. Högskoleverket vidtog dock inte någon åtgärd eftersom studenten inte hade behövt åka till Mittuniversitetet för att examineras.

Verket förutsatte att Mittuniversitetet uppdaterade, samordnade och förtydligade sina regler och sin information om kursen.

Beslut 2007-02-23 Anmälan mot Mittuniversitetet om obligatorisk närvaro vid en distanskurs (reg. nr 31-119-07)

Brister i handledningen av en uppsats

Högskoleverket har kritiserat Högskolan i Gävle för brister i handledningen av en uppsats där handledaren och examinatorn inte varit överens om vilka krav som skulle ställas på uppsatsen.

Bakgrund

En student anmälde hur handledningen av hennes B-uppsats hade skötts av Högskolan i Gävle. Handledaren och examinatorn kom från olika högskolor och hade olika syn på B-uppsatser. Studenten bifogade ett e-brev från examinatorn, som framhöll att det fanns brister i handledningssystemet och att de inblandade lärarna gav olika signaler till studenterna om vilka krav som ställdes för att en uppsats skulle kunna godkännas.

Högskolan i Gävle medgav i sitt yttrande till Högskoleverket att det förelegat brister i handledningen eftersom examinatorn och handledaren inte hade varit överens om vilka krav som skulle ställas för att en uppsats skulle kunna godkännas. Högskolan redovisade vilka åtgärder som hade vidtagits för att undvika att en liknande situation uppstår i framtiden och vilket stöd som erbjudits studenten.

Högskoleverkets bedömning

Högskoleverket kritiserade högskolan för de brister som förelegat i detta fall och påpekade följande. När handledning och examination av en uppsats utförs av olika personer, är det viktigt att handledarens och examinatorns syn på vilka krav som skall ställas inte skiljer sig åt för mycket. Det bör inte förekomma att examinatorn kräver mycket omfattande förändringar för att uppsatsen ska kunna godkännas, när handledaren har gett klartecken till att uppsatsen tas upp på uppsatsseminariet.

Beslut 2007-04-24 Anmälan mot Högskolan i Gävle angående handledningen av en uppsats (reg. nr 31-4991-06)

Nollpoängsmoment

Högskoleverket har tidigare uttalat att det inte är möjligt att ange omfattningen av en kurs till noll poäng. Högskoleverket har i ett nytt beslut även ansett att ett delmoment av en kurs inte kan anges till noll poäng, om lärosätet har valt att poängsätta andra delmoment i samma kurs.

Bakgrund

En student anmälde Socialhögskolan vid Stockholms universitet för att ge så kallade nollpoängskurser.

Stockholms universitet förklarade i sitt yttrande till Högskoleverket att det inte rörde sig om nollpoängskurser, utan icke poängsatta moment som ingick i större kurser. Momenten hade inte egna kurskoder i Ladok och inte heller några egna kursplaner. För att godkännas på momenten krävdes närvaro och aktivt deltagande, men det gavs inte någon särskild tentamen.

Högskoleverkets bedömning

Högskoleverket hänvisade till sitt tidigare beslut, i vilket verket uttalade att det inte är möjligt att ange omfattningen av en kurs till noll poäng (se Högskoleverkets beslut den 29 juni 2005 och uppföljningsbeslut den 28 september 2005, reg. nr 31-1636-05).

Högskoleverket konstaterade att det ifrågavarande momentet utgjorde en del av en större kurs. I den större kursen hade alla moment, utom det aktuella momentet, poängsatts. Högskoleverket påpekade att enligt 6 kap. 15 § högskoleförordningen ska omfattningen av kurser anges enligt ett poängsystem och att det av en kursplan ska framgå om kursen är indelad i delar. Mot den bakgrunden ansåg Högskoleverket att om ett lärosäte väljer att poängsätta de delar som ingår i en kurs så bör samtliga delmoment ingå i poängsättningen. I annat fall kan det ifrågasättas om kursplanen ger sådan information om kursens uppläggning och omfattning som krävs enligt bestämmelserna i högskoleförordningen.

Högskoleverket underströk även att det har stor betydelse för studenternas rättssäkerhet att högskolorna uppfyller förordningens krav i detta avseende. Verket förutsatte därför att universitetet skulle vidta lämpliga åtgärder med anledning av beslutet.

Beslut 2007-06-04 Anmälan om s.k. nollpoängskurser (reg. nr 31-951-07)

Bedömning av en students lämplighet

Högskoleverket har ansett att det är olämpligt att bedöma en students lämplighet med anledning av vad som förekommit i sammanhang utanför en utbildningssituation.

Bakgrund

En student blev tillrättavisad vid möten med företrädare för psykologprogrammet vid Göteborgs universitet. Anledningen till mötena var att bilder på studenten hade publicerats i en tidning. Universitetet ansåg att dessa bilder skulle göra det svårt för universitetet att ge studenten vissa uppdrag på ett praktiskt moment på en kommande kurs. Studenten skulle därför mot hennes egen vilja inte få genomföra momentet på samma sätt som de övriga studenterna.

Universitetet anförde i sitt yttrande till Högskoleverket att bilderna skulle göra det problematiskt för studenten att inge respekt och tillit. Vidare skulle även hennes handledare och de som är ansvariga för utbildningen drabbas av konsekvenser.

Högskoleverkets bedömning

Högskoleverket fann att det inte finns någon rättslig grund för universitetet att begränsa studentens deltagande i utbildningen eller att vidta några andra restriktioner. Verket ansåg att det är olämpligt och i strid med allmänna rättssäkerhetsaspekter att bedöma en students lämplighet på grund av vad som framkommit i sammanhang utanför en utbildningssituation. Högskoleverket riktade därför kritik mot universitetet. Verket utgick ifrån att verkets synpunkter skulle komma att beaktas vid den fortsatta handläggningen av ärendet.

Beslut 2007-12-13 Anmälan mot Göteborgs universitet angående studier på psykologprogrammet (reg. nr 31-1980-07)

Studentinflytande

Samråd med studenterna

Högskoleverket har kritiserat Stockholms universitet för att universitetet inte har fullgjort skyldigheten att samråda med studenterna enligt bestämmelsen om studentinflytande enligt högskoleförordningen.

Bakgrund

Stockholms universitets studentkår anmälde Stockholms universitets förfarande vid en omorganisation av studentbyrån vid universitetet. Studentkåren anmärkte mot att det inte hade lämnats någon information och att kåren inte fått delta vid beredningen av beslutet eller vid beslutsfattandet. Studentkåren ansåg att beslutet, som bland annat innebar en sammanslagning av ett arbetsforum och studievägledning, i högsta grad berörde studenterna.

Universitetet anförde i sitt yttrande till Högskoleverket att studenterna borde ha bjudits in att delta vid beredningen av beslutet att omorganisera studentbyrån. Universitetet beklagade att så inte hade skett och universitetet hade för avsikt att återinföra en rutin med informationstillfällen för studenterna.

Högskoleverkets bedömning

I 3 kap. 9 § andra stycket högskoleförordningen anges att studenterna vid högskolan har rätt att vara representerade i alla beslutande och beredande organ inom högskolan vars verksamhet har betydelse för utbildningen och studenternas situation. Om ett beslut inte ska fattas eller en beredning inte ska genomföras av ett organ utan av en enda person, ska information lämnas till och samråd ske med studentrepresentant i god tid före beslutet respektive slutförandet av beredningen.

Högskoleverket konstaterade att i detta fall hade samma befattningshavare berett ärendet och fattat beslutet och att universitetet delade studentkårens bedömning om att ärendet gällt en verksamhet som har betydelse för utbildningen och studenternas situation. Trots detta hade någon information inte lämnats och samråd hade inte skett med studenterna före beslutet respektive slutförandet av beredningen av ärendet. Stockholms universitet hade därmed inte följt bestämmelsen om studentinflytande och Högsko-

leverket riktade därför kritik mot Stockholms universitet. Högskoleverket utgick från att det fanns en enighet mellan universitetet och studentkåren om att den införda rutinen med informationstillfällen var lämplig och ändamålsenlig för att säkerställa att universitetet inte på nytt bryter mot bestämmelsen om studentinflytande.

Beslut 2007-12-11 Anmälan mot Stockholms universitet angående bristande studentinflytande (reg. nr 31-1217-07)

Avgifter i högskolan

Avgift för tryckning av uppsats

Högskoleverket har ansett att studenterna måste ges möjlighet att välja om en uppsats ska tryckas eller inte.

Bakgrund

En före detta student ifrågasatte om Stockholms universitet hade rätt att kräva att studenterna på ett magisterprogram betalade 200 kr i avgift för upp till fem tryckta exemplar av en uppsats. Hon hade enligt uppgift från universitetet varit tvungen att betala denna avgift för att kursen skulle rapporteras som avslutad.

Universitetet anförde i sitt yttrande till Högskoleverket att avgiften tidigare felaktigt tagits ut, men att denna numera tagits bort.

Högskoleverkets bedömning

Högskoleverket konstaterade att studenterna måste ges möjlighet att välja om de vill att uppsatsen ska tryckas. De skulle därmed ha möjlighet att avstå från kopiorna och från att erlägga avgiften. Att kräva att studenterna ska ha erlagt avgiften för att betyget på kursen skulle registreras var inte heller tillåtet.

Beslut 2007-10-12 Anmälan mot Stockholms universitet angående avgift för tryckning av uppsats m.m. (reg. nr 31-2304-07)

Utbildning på forskarnivå

En provoperiod innan antagning till utbildning på forskarnivå

Högskoleverket har kritiserat Karolinska institutet för att tillämpa en provoperiod för att ta ställning till en persons lämplighet till utbildning på forskarnivå.

Bakgrund

En person med utländsk läkarexamen anmälde Karolinska institutet (KI) för att han under en längre tid fått arbeta i ett forskningsprojekt under förespeglning att han senare skulle bli antagen till en utbildning på forskarnivå. Han hade dock inte blivit antagen. Personen berättade att en professor vid KI hade lovat att ge honom möjlighet till utbildning på forskarnivå för doktorexamen vid ett forskningsprojekt. Han skulle genomgå en provoperiod varefter han skulle antas till utbildningen. Provoperioden förlängdes vid flera tillfällen. När han ställde frågor om antagningen svarade professorn att arbetet i projektet var viktigare än en registrering. Efter att ha arbetat i forskningsgruppen i 18 månader fick han i stället en tjänst som laboratorieassistent, vilket han inte var intresserad av.

KI medgav i sitt yttrande till Högskoleverket att det rörde sig om en provoperiod för att ta ställning till personens lämplighet till utbildning på forskarnivå.

Högskoleverkets bedömning

Högskoleverket konstaterade att det är av största vikt för den som vill bli antagen till en utbildning på forskarnivå att lärosätet informerar om hur han eller hon ska anmäla sitt intresse och vad som gäller för att kunna bli antagen. Vidare ska lärosätet pröva ansökningen i enlighet med gällande regler.

Verket anförde att det inte finns något lagligt utrymme för att anta en doktorand på prov. Bestämmelsen om indragning av rätten till resurser för utbildningen på forskarnivå har tillkommit just för att ge lärosätena möjlighet att avbryta en utbildning på forskarnivå för en doktorand som inte uppfyller sina åtaganden. Doktoranden tillförsäkras i en sådan situation en

hög grad av rättssäkerhet genom bland annat krav på en allsidig prövning i fakultetsnämnden.

Högskoleverket konstaterade att KI inte hade följt tillämpliga regler vid hanteringen av personens tydligt uttryckta önskan att bli antagen till en utbildning på forskarnivå. Detta medförde att personen aldrig fick tillfälle att ansöka om antagning hos en behörig beslutsfattare vid KI. Det finns inget stöd i regelverket till att hänvisa till en prøvotid. Personen hade därmed inte tillförsäkrats den rättssäkerhet som reglerna om tillträde till, och genomförande av, utbildning på forskarnivå ska garantera.

Högskoleverket anmodade KI att redovisa vilka åtgärder som KI avsåg att vidta med anledning av verkets ställningstagande.

Uppföljning

I ett uppföljningsbeslut utgick Högskoleverket ifrån att KI:s antagningsförfarande anpassas till de nya reglerna i högskoleförordningen som trädde i kraft den 1 januari 2007 och att om personen i fråga i framtiden ansöker om att bli antagen till en utbildning på forskarnivå kommer hans ansökan behandlas på ett lagenligt sätt.

Beslut 2006-II-07 Anmälan mot KI angående antagning till forskarutbildning (reg. nr 3I-2080-06) och beslut 2007-02-20 Anmälan mot KI angående antagning till forskarutbildning – uppföljning av Högskoleverkets beslut den 7 november 2006 (reg. nr 3I-266-07)

En så kallad predoktorand

Högskoleverket har kritiserat Uppsala universitet för att ha erbjudit en sökande till en utbildning på forskarnivå en plats som så kallad predoktorand under ett år.

Bakgrund

En utländsk student, som sökte antagning till en utbildning på forskarnivå vid Uppsala universitet, blev erbjuden ”a pre-doctoral guest research fellowship” under ett år. Studenten uppgav att han genom en annons på Internet blivit förledd att komma från sitt hemland till Uppsala och ansöka till utbildningen på forskarnivå vid institutionen. Studenten hade i stället blivit hänvisad till laboratoriearbete. Han fick även information om att han först måste arbeta vid institutionen och få flera artiklar publicerade för att bli antagen. Enligt den ansvarige professorn fick man inte anta doktorander utan en provperiod. Tidpunkten för antagningen var, enligt professorns riktlinjer, inte beroende av längden av provperioden utan av de prestationer sökanden gjort under perioden. Studenten antog erbjudandet, men efter den ettåriga provperioden blev han inte antagen till utbildningen på forskarnivå.

Uppsala universitet uppgav i sitt yttrande till Högskoleverket att den aktuella professorns handläggning avseende *pre-doctoral guest research fellowship* inte hade följt universitetets och fakultetens regelverk. Kravet på forskningsresultat i form av publikationer innan antagningen till utbildning på forskarnivå skulle ske stred mot detta regelverk. Professorn hade blivit uppmärksam på att hans överträdelser inte kunde accepteras varefter professorn uppgav att hans rutiner skulle ändras i överensstämmelsen med regelverket. Universitetet tog bestämt avstånd från professorns agerande i ärendet och lovade att fortsätta verka för att rutinerna ytterligare utvecklas för att minimera risken för upprepning av liknande händelser. Enligt universitetet hade samtliga möjliga åtgärder vidtagits för att lösa studentens besvärliga studiesituation.

Högskoleverkets bedömning

Högskoleverket konstaterade att reglerna i högskoleförordningen om tillträde till en utbildning på forskarnivå inte ger lärosätena något stöd för att bedöma den sökandens lämplighet till utbildningen under en provperiod. Verket fann därför att studentens ansökan hade hanterats utan att följa tillämpliga regler. Detta hade medfört att han inte kunnat få den rättssäkerhet

som reglerna om tillträde till och genomförande av en utbildning på forskarnivå ska garantera. Verket kritiserade Uppsala universitet för detta.

Sedan missförhållandena vid institutionen upptäcktes hade Uppsala universitet vidtagit ändamålsenliga åtgärder för att hjälpa studenten i den uppkomna situationen och för att förhindra uppkomsten av liknande situationer. Höskoleverket fann därför inte skäl att vidta några ytterligare åtgärder i ärendet.

Beslut 2007-02-20 Anmälan mot Uppsala universitet angående antagning till forskarutbildning (reg. nr 31-4447-06)

Brister i förfarandet vid tillträde till utbildning på forskarnivå

Högskoleverket har kritiserat Linköpings universitet för att ha informerat en utländsk sökande om att han måste skaffa sig studiefinansiering innan hans ansökan kunde prövas. Högskoleverket har ansett att universitetet har försatt den sökande i en osäker situation genom att inte från början ha genomfört den prövning som föreskrivs.

Bakgrund

Den sökande fick av en professor veta att han som utländsk student måste antingen ha försörjning från ett utländskt universitet eller ett stipendium som täcker tre års studiefinansiering. Han tog därför kontakt med ett flertal universitet i sitt hemland för att få studiefinansiering. Detta lyckades dock inte. Han föreslog då för Linköpings universitet att han skulle försörja sig själv under sin studietid. Han fick besked från en prefekt vid Linköpings universitet om att det skulle vara möjligt. Därefter fick han ett certifikat från en professor om att han skulle antas som doktorand vid institutionen. Enligt den sökande fick han först långt senare information om att han måste göra en formell ansökan om antagning till forskarutbildningen. Efter att han hade fått ett treårigt stipendium från en branschorganisation i sitt hemland gjorde han en formell ansökan. Han blev dock inte antagen och fick som motivering att det saknades lämpliga handledare och finansiering för genomförande av forskarstudier. Personen begärde även skadestånd och överklagade även universitetets beslut till Överklagandenämnden för högskolan (ÖNH) på den grunden att universitetets agerande stred mot lagen om likabehandling av studenter i högskolan.

Högskoleverkets bedömning

Högskoleverket fann att den sökande borde ha upplysts om nödvändigheten att lämna en skriftlig ansökan hos en behörig beslutsfattare redan då han informellt anmälde sitt intresse för forskarutbildningen. Om han hade lämnat in en skriftlig ansökan hade hans ansökan blivit formellt prövad. En sådan prövning skulle då förmodligen redan på ett tidigare stadium kunnat ge besked om antalet tillgängliga platser, lämpliga handledare, finansieringsmöjligheter m.m. Högskoleverket ansåg att den sökande under en lång tid försatts i en ytterst osäker situation genom att universitetet inte från början gjort den föreskrivna prövningen av hans ansökan. Högskoleverket riktade därför kritik mot Linköpings universitet för att inte ha hanterat den sökan-

des tydligt uttryckta intresse för att antas till utbildning på forskarnivå i enlighet med gällande regler.

Högskoleverket fann vidare att det av professorn utfärdade certifikatet gav intryck av att den sökande var inne i ett antagningsförfarande och skulle komma att antas. Högskoleverket ansåg att det var olämpligt att oavsett skäl utfärda intyg i universitetets namn som kunde missförstås, eftersom det framgått att den sökandes anmälda intresse för utbildning på forskarnivå handlades utanför det ordinarie ansökningsförfarandet och att ansökan senare avslogs. Även ett senare besked från universitetet till den sökande om att det som tidigare sades om antagningskrav inte längre gällde måste också ha tett sig förvirrande. Högskoleverket kritiserade därför universitetet även för att ha lämnat motstridiga och oklara besked om antagningsvillkor och aviserade en uppföljning. Begäran om skadestånd överlämnades till Justitiekanslern (JK) för eventuell åtgärd.

Högskoleverkets beslut 2007-08-09 Förfarandet vid tillträde till utbildning på forskarnivå vid Linköpings universitet (reg. nr 31-2119-07)

ÖNH fann i ett beslut den 16 november 2007 att det inte hade förekommit direkt eller indirekt diskriminering eller brott mot repressalieförbudet i lika-behandlingslagen i samband med den klagandes ansökan till utbildning på forskarnivå. ÖNH avslog därför överklagandet. ÖNH:s beslut 2007-11-16 Linköpings universitets beslut den 12 juni 2007 om antagning till forskarutbildning ; fråga om diskriminering (reg. nr 46-777-07).

JK begärde ett yttrande från Högskoleverket. I yttrandet uttryckte Högskoleverket sin uppfattning att det finns grund för skadestånd från staten om skada kan visas. JK har ännu inte tagit ställning till begäran om skadestånd. Högskoleverkets yttrande till JK 2007-09-11 Skadeståndsanspråk mot staten på grund av Linköpings universitets förfarande vid tillträde till utbildning på forskarnivå (reg. nr 31-3639-07).

Antagning till utbildning på forskarnivå

Högskoleverket har kritiserat Högskolan i Borås för att man vid anställningen av doktorander i praktiken själva har gjort urvalet bland de sökande till utbildningen på forskarnivå. Urvalet borde i stället ha gjorts av det universitet som Högskolan i Borås samarbetade med och vid vilket doktoranderna också skulle antas.

Bakgrund

En person anmälde Högskolan i Borås för brister i hanteringen av hennes ansökan till utbildning på forskarnivå.

Högskolan i Borås förklarade i sitt yttrande till Högskoleverket att det i annonsen för de aktuella doktorandtjänsterna framgick att doktoranderna skulle antas vid något av de universitet som den berörda institutionen vid Högskolan i Borås hade samarbetsavtal med. Detta berodde på att Högskolan i Borås inte har några egna vetenskapsområden.

Högskoleverkets bedömning

Högskoleverket uttalade att det av bestämmelserna i högskolelagen och högskoleförordningen framgår att fakultetsnämnderna har det övergripande ansvaret för utbildningen på forskarnivå vid universitet och högskolor med vetenskapsområden. Det är endast fakultetsnämnden, eller det organ inom det egna lärosätet som fakultetsnämnden har delegerat beslutanderätten till, som kan fatta beslut om antagning av doktorander. Detta ansvar kan inte överlåtas på en högskola utan vetenskapsområde. Det anställande lärosätet blir således beroende av det antagande lärosätets bedömning av doktorandens förmåga att tillgodogöra sig utbildning på forskarnivå när beslut ska fattas om anställning. Då en doktorand anställs vid en högskola utan relevant vetenskapsområde bör därför det antagande och det anställande lärosätet samråda sinsemellan. En doktorand bör heller aldrig antas utan att finansieringen är klar. Vidare bör inga doktorander anställas utan att det antagande lärosätet säkerställer att antagningen görs samtidigt.

Högskoleverket konstaterade att Högskolan i Borås inte har egna vetenskapsområden. Av annonsen kunde det dock utläsas att de sökandena skulle ge in sina ansökningshandlingar till Högskolan i Borås. I annonsen uppgavs vidare att doktoranderna skulle antas till något av de universitet som Högskolan i Borås har samarbetsavtal med. Högskoleverket fastslog att de angivna förhållandena och hanteringen av anmälarens ansökan tydde på att det var en institution vid Högskolan i Borås som i praktiken gjorde urvalet

bland de sökande och sedan föreslog vilka som skulle antas till forskarutbildningen för det antagande lärosätet. Högskolan i Borås förfarande ansågs därför ha lett till att de sökande som inte hade valts ut sannolikt inte skulle få sina ansökningar prövade av en behörig myndighet. Högskoleverket underströk att vid samarbeten mellan två lärosäten ligger huvudansvaret för antagningen på fakultetsnämnden vid det lärosäte som har det adekvata vetenskapsområdet.

Högskoleverket var vidare kritiskt till att Högskolan i Borås i sin annons hade utfäst att doktoranderna skulle antas vid något av de universitet som Högskolan i Borås har samarbetsavtal med. Högskolan i Borås ansågs endast kunna informera om antagningsförfarandet och inte göra utfästelser på andra lärosätens vägnar.

Högskoleverket anmodade Högskolan i Borås att redovisa vilka åtgärder som högskolan avsåg att vidta med anledning av verkets ställningstagande

Uppföljning

Högskolan i Borås uppgav i sin redovisning till Högskoleverket att lärosätet har ett samarbetsavtal med Karlstads universitet rörande utbildning på forskarnivå. Samarbetsavtalet innebar att doktorander antogs vid Karlstads universitet, men finansierades av Högskolan i Borås. För att underlätta samarbetet associerades en professor från Högskolan i Borås till Karlstads universitet. Genom avtalet säkerställdes att doktoranden inte antogs utan att finansieringen var klar eller anställdes utan att vara antagen. Den berörda institutionen på Högskolan i Borås hade inte gjort urvalet till utbildningen på forskarnivå. Institutionen gjorde emellertid urvalet beträffande vilken person högskolan avsåg att finansiera utbildningen för. Karlstads universitet fick dock information om de övriga sökande till anställningarna som doktorand. Högskolan i Borås uppgav även att de sökande i framtiden kommer att ges tydligare information om antagningsförfarandet och att högskolan kommer att förtydliga informationen vid kommande anställningsprocedurer.

I uppföljningsbeslutet vidhöll Högskoleverket att det anställande lärosätet utan relevant vetenskapsområde är beroende av det antagande lärosätets bedömning av en sökandes förmåga att tillgodogöra sig utbildning på forskarnivå. Högskoleverket förutsatte att Högskolan i Borås beaktar verkets synpunkter i denna fråga när högskolan beslutar om anställningar som doktorand. Högskoleverket såg vidare positivt på att Högskolan i Borås kommer att tydliggöra antagningsförfarandet vid framtida annonsering.

Beslut 2007-08-21 Anmälan angående antagning till forskarutbildning (reg. nr 31-1362-07) och beslut 2007-10-11 Uppföljning av Högskoleverkets beslut den 21 augusti 2007 angående antagning till forskarutbildning (reg. nr 31-4267-07)

Principer i regeringsformen

Förfarandet vid en anställning

Högskoleverket har kritiserat Södertörns högskola för att vid handläggningen av ett anställningsärende bland annat ha skraddarsytt annonsens utformning efter en viss tänkt sökande och begränsat utlysningen till ett minimum. Verket har understrukt vikten av att grundlagens principer upprätthålls vid högskolans anställningsprocesser, likväl som i dess verksamhet i övrigt.

Bakgrund

Södertörns högskola ledigförklarade en anställning som högskolelektor. Som sökande anmälde sig anmälaren och en annan person. Högskolan beslutade att anställa den andra personen. Anmälaren överklagade beslutet och yrkade att själv få anställningen. Till stöd för sitt överklagande anförde han bland annat att konkurrensmöjligheterna kring tillsättningen delvis hade satts ur spel på grund av annonsens utformning och förfarandet vid tillsättningen.

Överklagandenämnden för högskolan (ÖNH) undanröjde det överklagade beslutet. Som skäl angav ÖNH bland annat att Södertörns högskola vid handläggningen av det aktuella anställningsärendet hade skraddarsytt annonsens utformning efter en viss tänkt sökande, begränsat utlysningen till ett minimum samt informellt låtit de sakkunniga förstå att tillsättningsprocessen skulle avbrytas om de inte förordade ”rätt” sökande. ÖNH fann att högskolan i anställningsprocessen varken agerat sakligt, opartiskt eller iakttagit principen om allas likhet inför lagen. Anställningsbeslutet var därför inte förenligt med grunderna för det statliga anställningsväsendet och ÖNH undanröjde högskolans beslut. Eftersom högskolan, i flera steg, aktivt och medvetet agerat för att kringgå vad som stadgas i 1 kap. 9 § regeringsformen överlämnade ÖNH en kopia av beslutet till Högskoleverket i dess egenskap av tillsynsmyndighet.

Högskoleverkets bedömning

Högskoleverket anmodade högskolan att svara på frågor om hur högskolan tänkte verkställa ÖNH:s beslut, vilka övriga åtgärder högskolan avsåg att vidta med anledning av ÖNH:s ställningstagande samt vad högskolan planerade för åtgärder för att säkerställa att rekryteringen och förfarandet

vid anställningar uppfyllde kraven i 1 kap. 9 § regeringsformen. I sitt beslut underströk Högskoleverket vikten av att dessa principer upprätthålls vid högskolans anställningsprocesser, likväl som i dess verksamhet i övrigt. Att vid anställningsprocessen göra avsteg från dessa principer kunde, enligt Högskoleverket, inte accepteras.

Eftersom Södertörns högskola på verkets begäran redovisade planerade åtgärder för att säkerställa att framtida anställningsprocesser skulle ske på ett lagenligt sätt utgick Högskoleverket från att de planerade åtgärderna skulle komma att genomföras och nöjde sig därför med högskolans svar.

Högskoleverkets beslut 2006-10-20 Förfarandet vid anställning vid Södertörns högskola (reg. nr 31-3458-06) och ÖNH:s beslut 2006-08-18 (reg. nr 22-370-06)

En högskola kan neka tillträde till en konferens

Högskoleverket har uttalat att en högskola har rätt att neka utomstående tillträde till lärosätets lokaler av exempelvis ordningsskäl.

Bakgrund

En person anmälde Södertörns högskola för att ha vägrat honom tillträde till en ämneskonferens. Ämneskonferensen skulle vara offentlig, men anslogs inte på högskolans webbplats på Internet. Det fanns dock, utöver en skriftlig inbjudan, en annons på en ämnesrelaterad extern webbsida. På inbjudan uppmanades att budskapet om konferensen skulle spridas vidare. Han anmälde sig till konferensen, men han fick aldrig någon bekräftelse. Han fick senare besked från högskolan om att han inte var välkommen att delta.

Södertörns högskola förklarade i sitt yttrande till Högskoleverket att högskolans lokaler inte är en allmän plats och att den aktuella konferensen inte var öppen för allmänheten. Högskolan valde därför själv vilka grupper eller personer som skulle bjudas in. Högskolan ansåg att denna person inte var välkommen.

Högskoleverkets bedömning

Högskoleverket konstaterade att en högskola inte är att anse som en allmän plats och att högskoleledningen därför har rätt att neka en utomstående tillträde till högskolan, exempelvis av ordningsskäl. Högskoleverket underströk dock att en högskola alltid ska ta hänsyn till innehållet i 1 kap. 9 § regeringsformen där det anges att förvaltningsmyndigheter ska beakta allas likhet inför lagen samt iaktta saklighet och opartiskhet. Verket ansåg att det kunde ifrågasättas om högskolans hantering av personens anmälan uppfyllde kraven på saklighet och opartiskhet. Verket ansåg vidare att personen borde ha informerats om högskolans ställningstagande i ett tidigare skede.

Beslut 2007-06-13 Anmälan mot Södertörns högskola beträffande deltagande vid en konferens (reg. nr 31-1138-07)

Rätten att få använda en högskolas lokaler

Högskoleverket har konstaterat att det socialdemokratiska studentförbundet inte kan anses vara en sådan "demokratiskt uppbyggd förening för studenter vid högskolan" som har rätt att använda en högskolas undervisningslokaler för vissa typer av sammankomster.

Bakgrund

Socialdemokratiska studentförbundet anmälde Malmö högskola för att ha nekat förbundet tillträde till högskolans lokaler. Förbundet hade för avsikt att genomföra en kampanj och dela ut material i lokalerna.

Malmö högskola förklarade i sitt yttrande till Högskoleverket att lärosätets undervisningslokaler är tillgängliga för demokratiskt uppbyggda föreningar för studenter vid högskolan i den omfattning som avses i 1 kap. 13 § högskoleförordningen. Högskolan menade att med undervisningslokaler avsågs lokaler för undervisning, men däremot inte entréer, korridorer och andra liknande utrymmen. Vid det aktuella tillfället hade det socialdemokratiska studentförbundet nekats tillgång till en ljusgård som låg i anslutning till högskolans lokaler. Lärosätet ansåg att det utrymmet inte var att betrakta som en undervisningslokal och att det därför inte stred mot högskoleförordningen att lämna förbundet ett nekande besked.

Högskoleverkets bedömning

Högskoleverket konstaterade att en högskola enligt 1 kap. 13 § högskoleförordningen är skyldig att låta en demokratiskt uppbyggd förening för studenter vid högskolan använda undervisningslokalerna för vissa typer av sammankomster. Högskoleverket fastslog dock att lagrummet inte var tillämpligt i detta fall eftersom socialdemokratiska studentförbundet inte utgör en sådan förening för studenter vid högskolan som lagstiftaren har avsett.

Högskoleverket slog vidare fast att en högskolas lokaler inte är att anse som allmän plats och att högskolans ledning därför kan neka utomstående tillträde till lärosätets lokaler. Högskolan måste dock, liksom i all sin verksamhet, fästa avseende vid innehållet i 1 kap. 9 § regeringsformen, som bland annat stadgar att förvaltningsmyndigheter som fullgör uppgifter inom den offentliga förvaltningen ska beakta allas likhet inför lagen samt iaktta saklighet och opartiskhet i sin verksamhet. Eftersom förbundet inte hade framfört att det skulle ha särbehandlats jämfört med något annat politiskt studentförbund och det inte heller hade framkommit något

som tydde på att högskolan skulle ha agerat osakligt eller partiskt utgick Högskoleverket från att Malmö högskola hade tagit hänsyn till innehållet i regeringsformen.

Beslut 2007-II-22 Anmälan mot Malmö högskola beträffande rätten att få använda högskolans lokaler (reg. nr 31-4268-07)

Allmän förvaltningsrätt

Lång handläggningstid för examensbevis

Fråga om handläggningstid för examensbevis. Högskoleverket har genom stickprov på examensärenden vid ett universitet följt upp ett tidigare beslut.

Bakgrund

Högskoleverket uppmärksammades i början av år 2006 på att handläggningstiderna för examensbevis vid Göteborgs universitet var långa. Studenter hade vid kontakt med befattningshavare vid Göteborgs universitet fått besked om att den förväntade handläggningstiden för utfärdande av examensbevis var fem till åtta månader. Göteborgs universitet hade under år 2004 till Justitieombudsmannen (JO) uppgivit att enligt en handlingsplan skulle den längsta handläggningstiden vid halvårsskiftet 2004 vara två månader.

Göteborgs universitet anförde i sitt yttrande till Högskoleverket att handläggningstiden varierade beroende på vilken ansökan examen avsåg. Handläggningstiderna var differentierade och i vissa fall korta. Faktum kvarstod emellertid att för det stora flertalet ansökningar var handläggningstiden fem till sju månader, vilket inte var acceptabelt. Universitetet hade vidtagit de åtgärder som redovisats till JO under år 2004. Under sommaren 2005 var handläggningstiderna nere i en fullt acceptabel nivå, dvs. två månader. Under juni och juli ökade dock antalet inkomna ansökningar i en omfattning som inte hade kunnat förutses och som studentavdelningen inte hade resurser att möta.

Högskoleverkets bedömning

Av 7 § förvaltningslagen följer att varje ärende där en enskild är part ska handläggas så enkelt, snabbt och billigt som möjligt utan att säkerheten eftersätts. JO har sedan år 1999 i fyra beslut kritiserat Göteborgs universitet för långa handläggningstider för utfärdande av examensbevis (JO:s dnr 1063-1999, 2407-1999, 1517-2000/1911-2000 och 314-2004/673-2004).

Högskoleverket var kritiskt till att handläggningstiderna för flertalet ansökningar om examensbevis ökat till en oacceptabel längd vid universitetet. Högskoleverket utgick från att Göteborgs universitet vidtog de åtgärder som universitetet redovisat till verket. Verket avsåg att under hösten 2006

vid besök på Göteborgs universitet granska handläggningstiderna för utfärdande av examensbevis.

Uppföljning

Högskoleverket genomförde besöket i oktober 2006. Stickprov av handläggningstiderna för examensbevisärenden vid Göteborgs universitets examensenhet visade att efter den 1 mars 2006 hade det stora flertalet ärenden avgjorts inom två månader från ansökan.

Högskoleverket såg positivt på att universitetet hade kortat sina handläggningstider och att ansökningar normalt behandlades inom två månader. Det framgick vid besöket att tre extra handläggare hade anställts fram till den 31 december 2006 för att förstärka examensenheten. Högskoleverket förutsatte att universitetet även fortsättningsvis är vaksam på handläggningstiderna och att åtgärder vidtas om de åter ökar. Högskoleverket avsåg att vid ett kommande tillsynsbesök följa upp handläggningstiderna för examensärenden.

Beslut 2006-02-21 Handläggningstid för utfärdande av examensbevis vid Göteborgs universitet (reg. nr 31-216-06) och beslut 2007-03-30 Handläggningstid för utfärdande av examensbevis – nu fråga om uppföljning av verkets beslut (reg. nr 31-4024-06)

Det finns inte någon rättighet att få yttra sig i ett ärende om förberedande undersökning angående vetenskaplig ohederlighet

Högskoleverket har funnit att en förberedande undersökning om vetenskaplig ohederlighet inte innebar myndighetsutövning. Universitetet har därmed inte någon skyldighet att kommunicera de handlingar som inkommit i ärendet.

Bakgrund

Uppsala universitet fattade ett beslut om att granska en professors forskning. Detta var i enlighet med universitetets egna regler om förfarandet vid anklagelse om vetenskaplig ohederlighet. En person, som även var medförfattare till ett verk skrivet av denna professor, vände sig till universitetet och önskade att få yttra sig till universitetet med anledning av den inledda förberedande undersökningen. Universitetet nekade personen att få yttra sig i ärendet. Personen vände sig då till Högskoleverket med en anmälan.

Högskoleverkets bedömning

Enligt 17 § förvaltningslagen får ett ärende inte avgöras utan att den som är sökande, klagande eller annan part har underrättats om en uppgift som har tillförts genom någon annan än honom eller henne själv och han eller hon har fått tillfälle att yttra sig över den, om ärendet avser myndighetsutövning mot någon enskild. Högskoleverket fann att den förberedande undersökningen om professors forskning som Uppsala universitet inlett inte innebar myndighetsutövning. Därmed hade universitetet inte haft någon skyldighet att i enlighet med 17 § förvaltningslagen kommunicera de handlingar som inkommit i detta ärende med anmälan. Verket konstaterade dock att inget hade hindrat att universitetet i rättsskyddssyfte skulle ha kunnat kommunicera handlingarna i ärendet med anmälan.

Beslut 2006-06-13 Din anmälan till Högskoleverket (reg. nr 31-276-06)

Bisysslor

En lärares bisyssla

Högskoleverket har ansett att det fanns omständigheter som talade för att det fanns en risk för att en lärares bisyssla var förtroendeskadlig. Högskoleverket har inte gjort något uttalande utöver detta eftersom det fanns utrymme för olika bedömningar.

Bakgrund

Åklagarmyndigheten uppmärksammade Högskoleverket på uppgifter som framkommit i nyhetsprogrammet Rapport. Lärare vid Lärarhögskolan i Stockholm (LHS) skulle ha fungerat som konsulter åt Texas Instruments (TI) samtidigt som de undervisat lärarstudenter i att använda företagets räknare.

Av Högskoleverkets utredning framgick att en lärare vid LHS varit medförfattare till två böcker om TI:s räknare och varit kursledare vid kostnadsfria kurser om användandet av sådana räknare som TI tillhandahållit åt yrkesverksamma lärare. Läraren var samtidigt kursansvarig för en kurs på LHS som bland annat syftade till att ge studenterna idéer till att använda tekniska hjälpmedel, exempelvis räknare. På TI:s webbplats på Internet kallades läraren för instruktör och medlem i företagets ”T₃-projekt”.

LHS anförde i sitt yttrande till Högskoleverket att den aktuella bisysslan varit nära gränsen för att kunna skada högskolans rykte. LHS bedömde dock att den inte riskerat att göra det på grund av att läraren aldrig propagerat för en viss räknare framför någon annan och att studenterna inte framfört några klagomål.

Högskoleverkets bedömning

Högskoleverket tog först ställning till om bisysslan kunde anses vara tillåten enligt högskolelagen och anförde följande. För att en bisyssla ska kunna vara tillåten enligt 3 kap. 7 § första stycket högskolelagen krävs att den avser forskning eller utvecklingsarbete inom anställningens ämnesområde. Lärarens författande av böcker om användningen av grafräknare skulle möjligen kunna rymmas inom denna beskrivning, men inte uppdraget att undervisa yrkesverksamma lärare. Bedömningen av denna bisyssla måste därför göras enligt reglerna i lagen om offentlig anställning.

För att en bisyssla ska vara förenlig med 7 § lagen om offentlig anställning (LOA) får bisysslan inte rubba förtroendet för arbetstagarens eller någon annan arbetstagares opartiskhet i arbetet eller skada myndighetens anseende. Högscoleverket framhöll att det för att ett förbud ska föreligga enligt 7 § LOA är tillräckligt att det har uppkommit en risk för att allmänheten ifrågasätter objektiviteten. Det krävs alltså inte att man kan konstatera att arbetstagaren agerat partiskt i arbetet eller att bisysslan skadat myndighetens anseende.

När man bedömer risken för förtroendeskada enligt 7 § LOA, ska hänsyn bland annat tas till om bisysslan berör myndighetens arbetsområde. Den aktuella lärare undervisade yrkesverksamma lärare i hur grafräknare kan användas på bästa sätt i undervisningen. Motsvarande undervisning gavs även till studenterna vid LHS. Bisysslan berörde därmed högskolans arbetsområde.

Högscoleverket delade LHS uppfattning att det är värdefullt om lärare vid högskolan utvecklar sina kunskaper om olika tekniska hjälpmedel som kan användas i undervisningen. Lärarens medverkan i Texas Instruments "T3-projekt" och de kostnadsfria kurser som företaget tillhandahöll var emellertid sådana uppgifter som kunde leda till att hennes objektivitet som lärare vid Lärarhögskolan i Stockholm ifrågasattes. Enligt Högscoleverkets mening framstod det som att dessa uppdrag var en del av marknadsföringen av TI:s produkter.

LHS skäl för att anse att bisysslan inte riskerat att skada högskolans rykte ifrågasattes av Högscoleverket på följande grunder. Om lärarna hade uttalat sig inför studenterna till förmån för ett visst företags räknare hade de även vid ett bortseende från uppdraget för TI brutit mot kravet på att anställda vid statliga universitet och högskolor ska agera sakligt och opartiskt (se 1 kap. 9 § regeringsformen). Om studenterna hade framfört klagomål hade det varit en tydlig indikation på att de aktuella lärarna inte kunnat hantera sin roll i undervisningen. Sådana klagomål är dock inte avgörande för att det ska föreligga någon risk för förtroendeskada.

Enligt Högscoleverkets mening utgjorde lärarens medverkan i Texas Instruments marknadsföring en omständighet som talade för att det fanns en risk för att hennes bisyssla var förtroendeskadlig. LHS verkade dock inte ha tillmätt denna omständighet någon större betydelse, utan hade grundat sin bedömning på andra omständigheter. Högscoleverkets uppgift som tillsynsmyndighet över universitet och högskolor innebär att verket ska granska lärosätenas rättstillämpning. Verket kan ha synpunkter på rättstillämpningen, men får inte överpröva de beslut som lärosätena fattat. För att verket

ska kunna kritisera ett lärosätes tillämpning av reglerna om bisysslor i lagen om offentlig anställning bör det därför stå klart att tillämpningen har varit felaktig. Eftersom det i detta fall fanns utrymme för olika bedömningar, stannade Högskoleverket vid dessa uttalanden.

Beslut 2007-03-21 En lärares bisyssla (reg. nr 31-3124-06)

Uppdragsutbildning

Brister i avtal om uppdragsutbildning

Högskoleverket har kritiserat Uppsala universitet för hur universitetet har bedrivit sitt samarbete med SIPU angående ett utbildningsprogram.

Bakgrund

Högskoleverket uppmärksammade att Uppsala universitet i samarbete med Svenska Institutet för Personalutveckling (SIPU) gav en utbildning i offentlig upphandling om 20 poäng. I ett informationsblad från SIPU och Uppsala universitet angavs bland annat att kursen var tillgänglig för alla och att avgiften uppgick till 65 000 kr exklusive moms.

Uppsala universitet har i sitt yttrande till Högskoleverket beklagat att avtalet med SIPU fått en felaktig utformning och att åtgärder vidtagits för att förhindra att detta upprepas i framtiden.

Högskoleverkets bedömning

Av 3 § tredje stycket förordningen om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor framgår att uppdragsutbildningar i förekommande fall ska avse personalutbildning som är ägnad att få betydelse för deltagarnas arbete åt uppdragsgivaren.

Högskoleverket konstaterade att enligt avtalskonstruktionen var det SIPU som var uppdragsgivare och inte de företag och myndigheter till vilka SIPU i sin tur sålde utbildningen vidare. Uppdraget avsåg således inte personalutbildning som var ägnad att få betydelse för deltagarnas arbete åt uppdragsgivaren, det vill säga SIPU. Uppsala universitet avhände sig därmed möjligheten att göra en bedömning av om förutsättningarna i 3 § var uppfyllda och på så sätt garantera att någon enskild inte ”köpte” sig utbildning. Högskoleverket fann att denna verksamhet stred mot 3 § i förordningen och riktade därför kritik mot Uppsala universitet. Högskoleverket konstaterade vidare att ett universitet kan använda sig av en mellanhand men att det då måste finnas en fullmakt för mellanhanden att ingå ett avtal med uppdragsgivarna i Uppsala universitets namn.

Högskoleverket förutsatte att universitetet vidtog nödvändiga åtgärder och aviserade att verket under hösten 2006 skulle följa upp vilka åtgärder som universitetet vidtagit.

Uppföljning

I uppföljningsbeslutet konstaterade Högskoleverket att Uppsala universitet hade vidtagit åtgärder för att säkerställa att avtalet mellan SIPU och universitetet överensstämde med förordningen om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor.

Beslut 2006-05-12 Uppsala universitets samarbete med Svenska Institutet för Personalutveckling (SIPU), (reg. nr 31-2302-05) och beslut 2006-10-24 Uppsala universitets samarbete med Svenska Institutet för Personalutveckling (SIPU) – nu en uppföljning av Högskoleverkets beslut den 12 maj 2006 (reg. nr 31-3186-06)